

Toimintakertomus vuodelta 2017

Toimintakertomus 2017

Sisällysluettelo

1. Yleistä	2
2. Päihdepalvelut	5
2.1. Arviointi- ja kuntoutuspalveluyksikkö	5
2.1.1. Riippuvuustyöryhmä	6
2.1.2. Korvaushoitotyöryhmä	8
2.1.3 Avohoidon tilastoja.....	10
2.2. Hoitopalveluyksikkö	11
2.2.1. Vieroitushoito-osasto	12
2.2.2. Huumevieroitusosasto	12
3. Työvalmennus ja moniammatillinen yksilövalmennus.....	13
4. Järjestölähtöinen toiminta	15
4.1. Nuorten ongelmallisen pelaamisen tunnistaminen ja tukimuotojen kehittäminen - Pelituki.....	15
4.2. Huume kuntoutujien vertaistoimintakeskus Asema 78	16
4.3. Nuorten matalankynnyksen palveluiden kehittäminen.....	17
4.4. Vapaaehtois- ja vertaistukitoiminnan kehittäminen - AK4.....	17
5. Talous	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.

Toimintakertomus 2017

1. Yleistä

Suomen laaja sosiaali-, ja terveys- ja kasvupalvelujen uudistus ja järjestämisvastuun siirtyminen maakunnille mahdollistaa parhaimmillaan integroituneiden palvelukokonaisuuksien paremman asiakas- ja palveluohjaamisen suunnittelun sekä osaoptimointimahdollisuuksien poistamisen. Uhkana uudistuksessa ja valinnanvapauslakiluonnoksessa on tunnistettu se, että paljon palveluja tarvitsevien ja heikossa asemassa olevien asiakasryhmien palvelujärjestelmä voi muodostua entistä sirpaleisemmaksi ja palveluista poisohjaavaksi. Tätä uhkaa pyritään hillitsemään muun muassa palveluohjauksella ja yhteisellä asiakassuunnitelmalla.

Markkinoituvassa Sote-keskus rakenteessa kilpaillaan jatkossa asiakkaista, mutta paljon palveluita käyttäviä, moniongelmaisia ja syrjäytyneitä asiakkaita markkinatoimijat eivät välttämättä halua valinnanvapaus- tai setelipalveluihinsa. Järjestöt toimivat erityisesti heikoimmissa asemassa olevien ja erityisen palvelun, avun ja tuen tarpeessa olevien kansalaisten parissa. Järjestöt tuottavat mm. moniongelmaisten ja syrjäytyneiden asiakkaiden sosiaalisen kuntoutuksen-, päihde- ja mielenterveys- sekä työllisyyspalveluja. Lisäksi järjestöt ovat merkittäviä osallisuuden ja kansalaistoiminnan sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistäjiä. Näitä palveluja markkinoilla toimivat lähinnä terveysjätit eivät asumispalveluja lukuun ottamatta juurikaan ole tuottaneet.

Järjestöillä on sekä ostopalvelusopimuksilla tai maksusitoumuksilla tuotettua palvelutoimintaa, että yleishyödyllistä syrjäytymisen ehkäisyn ja terveyden- ja hyvinvoinnin sekä osallisuuden ja toimintakyvyn edistämisen palveluja. Palvelutuotannon lisäksi järjestöt ylläpitävät vapaaehtois- ja vertaistoimintaa sekä luovat toimintaedellytyksiä kansalaisille ja erityisesti syrjäytymisuhan alla oleville ihmisille.

Työllisyyden hoidon ja erityisesti vaikeasti työllistettävien pitkäaikaistyöttömien toimintakykyä edistävien toimenpiteiden valikoima on supistumassa ja markkinoitumassa. Työllisyyden hoidon politiikassa ollaan yhä enemmän suuntautumassa avoimille markkinoille työllistämiseen. Tämä on varmasti oikea ja järkevä suunta yleisesti ottaen työttömyyden vähentämisessä, mutta se ei toimi niiden osalta, joilla pitkäaikaisen työttömyyden lisäksi on erilaisia toimintakykyä alentavia ongelmia. Välityömarkkinatoimijat ovat tarjonneet heille pidemmän työllistymispolun tai jopa pysyvän osallisuutta vahvistavan toimintaympäristön. Tälle ”vähemmän tulokselliselle” toiminnalle nykyinen työllisyyden hoidon politiikka ja rahoitusmalli eivät enää anna riittävää tukea. Samanaikaisesti kun Te-hallinnon palkkatukilinjaukset ovat tiukentuneet järjestöjen ja säätiöiden osalta, ovat nyt myös kunnat supistaneet kaikkein vaikeimmin työllistettävien ja heikommassa toimintakyvyssä olevien palveluja, keinovalikoimaa ja toimintaedellytyksiä.

Vahvaan kumppanuuteen perustuvasta palvelujen tuottamistavasta ollaan siirtymässä markkinaehtoiseen kilpailutettujen palvelujen suoriteperusteiseen kappaletavaratuotantoon. Tämä malli sopii huonosti monialaisen kuntoutuksen tarpeessa olevien, vaikeasti työllistettävien pitkäjänteiseen työllistämiseen ja toimintakyvyn vahvistamiseen.

Järjestöjen, niin myös Sovatek-säätiön, tulee aktiivisesti etsiä ja kehittää uudenlaisia tapoja toimia muuttuvassa toimintaympäristössä. Tulevat markkinat voivat parhaimmillaan tarjota säätiölle kasvun ja menestymisen tien, mutta se edellyttää rohkeutta ja verkostomaisten yhteistyörakenteiden tai konsortioiden rakentamista. Joissakin palveluissa voi olla perusteltua perustaa yksin tai yhdessä toisten kanssa yhtiö riippuen millaiseksi Sote- ja kasvupalvelujen

järjestämis- ja tuottamistavat lain ja maakunnallisen järjestämissuunnitelman valmistuessa muotoutuvat.

Säätiö päätti joulukuussa lähteä kantaosakkaaksi perustettavaan Sociala oy nimiseen yritykseen. Yhtiö toimii yhteiskunnallisena yrityksenä, jonka tehtävänä on palvella alustatoimijana pääasiassa kolmannen sektorin toimijoita. Yhtiön strateginen tavoite on olla maakunnissa mielenterveys- ja päihdepalvelutuottajien palveluiden alustatoimija-integraattori, joka toimii asiakaslähtöisesti ja kokonaisvaltaisesti asiakkaan kuntoutusprosessin mahdollistajana, sekä vahvistaa yhdistysten toimintaa yhteisen jakamistalouden avulla. Yhtiö voi myös osallistua kilpailutuksiin ja tarjota yhteistyöjärjestöjen palveluja yhteisellä tarjouksella.

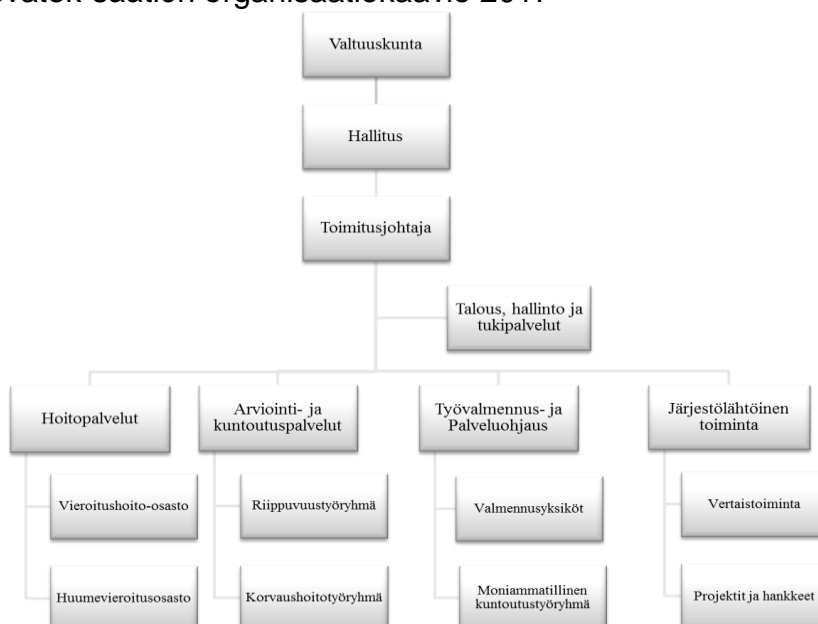
Sovatek-säätiölle toimintavuosi oli haasteellinen. Työllisyyspalvelujen sopimukselliset muutokset ja asiakasohjauksen heikkeneminen johti työvalmennuspalvelujen määrän ja tuottojen laskuun. Säätiö toteutti vuonna 2017 merkittävät sopeutustoimenpiteet erityisesti työvalmennuksen toimialalla sekä hallinto- ja tukipalveluissa. Lisäksi tehtiin toimitilojen uudelleen järjestelyjä. Kokonaissäästö kuluissa vuoden 2016 tasosta vuoden 2018 talousarvioon on noin 1,7 meur. Päihdepalvelujen sopimus ylittyi huomattavasti. Sopimusylitys johtui erityisesti korvaushoitopotilaiden käyntimäärien sekä päihteiden sekakäyttäjien ja huumeasiakkaiden osuuden kasvusta.

Toiminta-ajatuksensa mukaan Sovatek-säätiö on psykososiaalisen kuntoutuksen asiantuntija- ja yhteistoimintaorganisaatio, joka keskittyy erilaisten riippuvuus- ja mielenterveysongelmien ehkäisyyn ja hoitoon, työ- ja toimintakyvyn vahvistamiseen sekä työllistymisen edistämiseen.

Säätiön hallintoelimet ovat valtuuskunta ja hallitus. Valtuuskuntaan kuuluu vähintään kaksikymmentä (20) ja enintään neljäkymmentä (40) jäsentä. Säätiön asioita hoitaa ja sitä edustaa kahdeksi (2) kalenterivuodeksi valittu hallitus, johon kuuluu puheenjohtaja ja vähintään kahdeksan (8) ja enintään kaksitoista (12) jäsentä sekä heidän henkilökohtaiset varajäsenensä. Säätiön perustajayhteisöt nimeävät edustajansa hallintoelimiin.

Säätiön operatiivinen johtamis- ja vastuurakenne muodostui neljästä toimialasta sekä taloushallinto- ja tukipalveluista (kuvio 1). Säätiön työntekijät osallistuivat koulutussuunnitelmissa määriteltyihin koulutuksiin ammattitaidon ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi. Henkilöstön hyvinvointia ja jaksamista tuettiin esimiestyöllä, työnohjauksilla sekä kollegiaalisella tuella.

Kuvio 1. Sovatek-säätiön organisaatiokaavio 2017

Valtuuskunnan jäsenet vuonna 2017

Sakari Möttönen, puheenjohtaja

Timo Peura/ Mikko Poutanen

Marja-Leena Makkonen / Eija Tuohomaa

Eila Heinonen

Asko Juuti

Hanna Laakso / Riitta-Liisa Kanninen Laukaan kunta

Santero Kujala

Marja-Leena Nousiainen

Seppo Sulkko

Lari Kemiläinen

Erkki Savolainen

Teemu Tiensuu

Ari Saarto

Timo Mutalahti

Jukka Mäkelä

Jouko Lehtimäki

Maija Laitaharju

Susanna Helminen

Pekka Kaunismaa

Janne Paananen / Anne Hämäläinen

Jyväskylän kaupunki

Jyväskylän kaupunki

Joensuun kaupunki

Muuramen kunta

KSSHP

VAKry

Kirkkopalvelut ry

Vaajakosken Suvanto ry

Kuiville Pyrkivien Tuki ry

Sininauhaliitto ry

A-klinikkasäätiö

Jyväskylän Katulähetys ry

Väentupa ry

Jyväskylän A-kilta ry

Jyväskylän Seudun Mielenterveysseura ry

Kuurojen Liitto ry

Jyvälän Setlementti ry

Youth Against Drugs ry

Hallituksen varsinaiset jäsenet

Jyväskylän kaupunki Vesa Voutilainen (Pj)

Ksshp Ulla Parviainen

Joensuu kaupunki Satu Huikuri

Muuramen kunta Simo Oksanen

VAKry Kaarina Peltonen

Kirkkopalvelut ry Mari Tuomainen

Ari Torro Väentupa ry

Jyväskylän katulähetys ry Erkki Keski-Lusa

Jyväskylän mielenterveysseura ry Armas Laatinen

Kuiville pyrkivien tuki ry Kari Lahti

Hallituksen varajäsenet

Jyväskylän kaupunki Anu Mutka/ Tuomo Ratinen

Ksshp Päivi Heikkilä-Kari

Joensuun kaupunki Pekka Kuosmanen

Laukaan kunta Vuokko Hiljanen

Kriminaalihuollon tukisäätiö Maarit Suomela

Sininauhaliitto Henry Pelkonen

Vaajakosken suvanto Anna Liukko

YAD ry Hanna Multanen

Jyväskylän A-kilta Ali Leinonen

Jyvälän Setlementti ry Helena Huovila

Säätiö ei ole antanut Säätiölain 1 luvun 8 § mukaiselle lähipiirille avustuksia ja muita osittain tai kokonaan vastikkeettomia taloudellisia etuja. Säätiöllä ei myöskään ole em. lähipiirin kanssa tilinpäätöksessä esitettyjen luottamustoimesta maksettujen korvausten lisäksi muita taloudellisista toimia.

2. Päihdepalvelut

Sovatek-säätiön päihdehuollon erityispalveluja tuotetaan Valviran terveydenhuollon sairaala-toimintavaluilla. Tämä tarkoittaa tarkkaan mitoitettua henkilöstörakennetta ja mitoitusta eri palveluissa. Toimiluvat mahdollistavat myös erikoissairaanhoidotasoisten palvelujen tuottamisen perinteisten päihdehuollon palvelujen lisäksi. Säätiön kehittänyt vuosien ajan kykyisyyttä hoitaa samanaikaisista mielenterveys- ja päihdehäiriöistä kärsiviä ihmisiä.

2.1. Arviointi- ja kuntoutuspalveluyksikkö

Arviointi- ja kuntoutuspalveluyksikön tehtävänä on avohoidon erityistason päihde- ja riippuvuuspalvelut. Yksikön palveluihin sisältyi vuonna 2017: hoidon- ja palvelutarpeen arviointi, asiakaskäynneillä ja ryhmissä tapahtuva päihde- ja riippuvuus kuntoutus, kuntoutujien arjen hallinnan tuki sekä toiminta- ja työkyvyn arviointi, ylläpitäminen ja lisääminen yhteistyössä kuntoutujan ja hänen verkostonsa kanssa. Yksikön toiminta perustuu psykososiaalisen kuntoutuksen ja päihdelääketieteen viitekehukseen ja se sisältää myös konsultaatio ja koulutuspalveluita.

Arviointi- ja kuntoutuspalveluyksikössä toimi vuonna 2017 kaksi työryhmää: Riippuvuustyöryhmä ja Korvaushoitotyöryhmä. Yksikön kehittämistyö kohdistui vuonna 2017 erityisesti asiakasprosesseihin, vertaistoimintaan sekä osallisuuden vahvistamiseen. Terveysneuvontatyön kehittäminen vahvistui loppuvuodesta Visiitti terveysterveystahankkeen aloittaessa 1.10.2017. Asiakasprosessit arvioitiin ja kuvattiin ja niitä kehitettiin vastaamaan yhä paremmin muuttuvan toimintaympäristön sekä asiakkaiden tarpeisiin. Vertaistoimintaa kehitettiin ennen muuta OK-hankkeessa. Kokemusasiantuntija- ja vertaistoimintaa lisättiin vuorovaikutuksessa asiakkaiden kanssa molemmissa työryhmissä. Tässä kehittämistyössä asiakkaita kutsutaan myös heidän erilaisten rooliensa mukaisesti: vertainen, hankekehittäjä ja kokemusasiantuntija. Heidän osallisuutta kasvatettiin paitsi palveluiden käyttäjinä myös toteuttajana, kehittäjänä ja arvioijana. Osallisuutta vahvisti myös 27.10.2018 opioidikorvaushoidossa oleville perustettu valtakunnallinen Okey - opioidikorvaushoidon edistämisyhdistys, jonka puheenjohtaja ja sihteeri tulevat Jyväskylästä. Okey:n kanssa tehtiin tiivistä yhteistyötä.

Avomuotoisen päihdekuntoutuksen laadun varmistamisessa ja hoidon sisällöllisessä kehittämisessä keskeisessä roolissa olivat jatkuva asiakaspalaute sekä toiminnan arviointi ja raportointi. Palautetta kerättiin sekä kirjallisesti että suullisesti kuntoutusprosessin aikana. Kaikista ryhmätoiminnoista kerättiin kirjallinen palaute osallistujilta ja laadittiin loppuraportti, jossa arvioitiin toimintaa. Kaikilta säätiön Jyväskylän päihdepalveluissa asioineilta asiakkailta kerättiin asiakaspalaute koko toimintavuoden ajalta. Kaikista yksikön kuntouttavista palveluista on laadittu palvelukuvaukset. Hoidon laatua pyritään varmistamaan myös yksikön ja työryhmien toiminnallisia rakenteita kehittämällä. Vuonna 2017 yksikön työryhmät kehittivät edelleen suunnitelmallisesti sisäistä yhteistyötä, arjen toimintarakenteita ja hoidon sisältöjä.

Arviointi- ja kuntoutuspalveluyksikkö on laajalti verkostoitunut ja yhteistyötä kehitettiin paitsi Sovatek-säätiön sisällä myös eri toimijoiden ja palvelutuottajien kanssa. Koulutusta ja konsultaatioita annettiin eri organisaatioille ja yhteistyökumppaneille. Yksikkö oli muun muassa edustettuna Keski-Suomen lastensuojelun moniammatillisessa asiantuntijaryhmässä ja Lapset perheet ja päihteet työryhmässä sekä osallistui maakunnalliseen osallisuusfoorumiin.

Toimintayksikön asiakaskunnan moniongelmaisuus näkyi entistä useamman asiakkaan kohdalla (päihde- ja mielenterveys- ja somaattiset ongelmat) erilaisina toimintakyvyn rajoitteina, työkyvyttömyytenä ja syrjäytymisenä. Hoitosuhteet muodostuvat moniongelmaisen asiakaskunnan kanssa helposti pitkiksi ja verkostoyhteistyötä sekä palveluohjausta toteutettiin eri

toimijoiden kanssa. Myös asiakkaiden läheisille annettiin tukikäyntejä sekä mahdollisuus osallistua verkostokokouksiin.

Arviointi- ja kuntoutuspalveluissa työskenteli vuoden 2017 päättyessä 2 osa-aikaista lääkäriä ja kuntoutuspäällikkö. Riippuvuustyöryhmässä työskenteli 1 osa-aikainen ja 5 kokopäiväistä sairaanhoitajaa, joista yksi oli tiimivastaava, 1 lähihoitaja, 2 sosiaalityöntekijää (1 osa-aikainen) sekä toimintaterapeutti. Kahdella työntekijällä on Kelan psykoterapiapätevyys. Lisäksi Visiittihankkeessa työskenteli kaksi sairaanhoitajaa. Korvaushoitotyöryhmässä vuoden 2017 päättyessä työskenteli 1 osa-aikainen lääkäri, 1 osa-aikainen sosiaalityöntekijä ja 7 sairaanhoitajaa. Lisäksi Ok-hankkeessa työskenteli 1 sairaanhoitaja. Toimintavuoden aikana yksi Riippuvuustyöryhmän sairaanhoitaja siirtyi Korvaushoitotyöryhmään sen asiakasmäärän kasvun takia. Yksi yksikön sairaanhoitaja työskenteli työvalmennuksessa vieden päihdetyön osaamistaan muun muassa työvalmennuksen päivittäisen työn arkeen, palvelutarpeen arviointiin sekä yhteistyöhön. Yksikön työntekijät osallistuivat toimintavuonna koulutussuunnitelman mukaisesti sekä muihin tarpeelliseksi arvioituihin alan koulutuksiin ja seminaareihin. Korvaushoidon sairaanhoitajilla oli ryhmätönohjaus ja esimiehellä yksilötönohjaus. Riippuvuustyöryhmä päätti osallistua säästötalkoisiin luopumalla toimintavuoden ajaksi työnohjauksesta.

2.1.1. Riippuvuustyöryhmä

Riippuvuustyöryhmän perustehtävä on tuottaa päihde- ja riippuvuushoidon palveluita. Palveluihin sisältyy avohoidossa tuotetut palvelut päihteiden käyttäjille ja riippuvuusongelmallisille sekä heidän läheisilleen: matalan kynnyksen ja liikkuvan työn palveluita, terveysneuvontapalveluita, arviointi-, hoito- ja kuntoutuspalveluita sekä työ- ja toimintakykyä edistävää kuntoutusta. Lisäksi yhteistyökumppaneille annetaan koulutus ja konsultaatiopalveluita.

Palvelurakenteen arviointi johti päihdepäivystyksen ja kuntouttavan päihdetyön työntekijöiden yhdistämiseen samaan Riippuvuustyöryhmään 1.9.2016. Toimintavuonna 2017 kehitettiin työryhmän toimintakäytäntöjä sekä asiakkaiden kuntoutumispolkujen sujuvuutta. Akuutti työ ja kuntouttava työ lomittuivat paremmin yhteen työntekijöiden arvion perusteella uudessa yhdistyneessä työryhmässä. Yhteinen kehitystyö lisäsi työryhmän muutosvalmiutta mutta osoitti myös haasteita muutosvalmiudessa sekä toimintaympäristössä. Näiden haasteiden esilletulo tässä vaiheessa ennen sote-muutoksia olikin tarpeen. Asiakaskunnassa tapahtunut muutos entistä enemmän vaikeisiin riippuvuusongelma- sekä monidiagnoosi- ja huumeasiakkaisiin jatkui.

Toimintavuoden aikana kuvattiin työryhmän asiakkaiden erilaiset palveluprosessit, joita työryhmän palveluvalikossa on runsaasti kohdennettuna erilaisille asiakasryhmille: nuoret 18 – 29-vuotiaat, raskaana olevat, alkoholiriippuvaiset asiakkaat, huumeriippuvaiset asiakkaat, lääkeriippuvaiset asiakkaat, ongelmapelaajat, rikosseuraamusasiakkaat, ajo-oikeuden arviointi asiakkaat, työstä hoitoon ohjatut asiakkaat, monidiagnoosi asiakkaat, lastensuojeluasiakkaat jne. Moni asiakas kuuluu samanaikaisesti useampaan edellä mainituista ryhmistä. Riippuvuustyöryhmän asiakasprosessit olivat vuonna 2017 myös joko päivystyksellisiä tai kuntouttavia. Kokemusasiantuntijatoiminta lisääntyi työryhmässä monin tavoin ja kokemusasiantuntijan työstä ja roolista asiakastyössä saatiin lisää kokemusta. Toimintavuonna kehitettiin uusia ryhmä kokonaisuuksia: Hyvän mielen ryhmä kohderyhmänä nuoret, Psykofyysinen hengitysterapia ryhmä kohderyhmänä erityisesti korvaushoitopotilaat sekä lääkevieroituspotilaat, Rattiryhmä kohderyhmänä ajo-oikeusasiakkaat. Perhekeskeisen työmuodon kehittämisen yhteydessä Lapset puheeksi koulutusta järjestettiin toimintavuonna päihdepalveluiden työntekijöille.

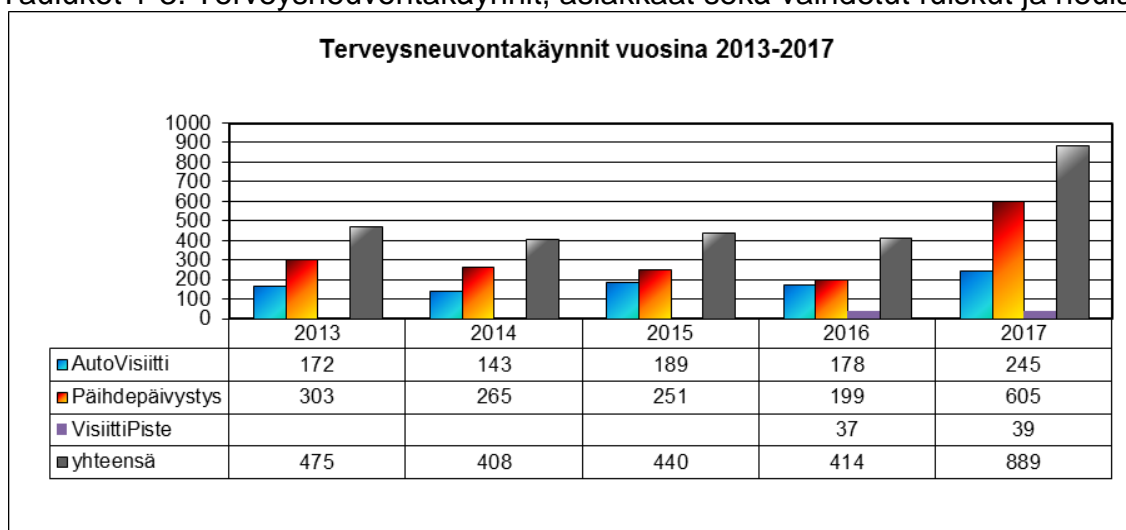
Nuorten päihteiden käyttäjien kanssa ongelmana on ollut nuorten heikko sitoutuminen tarjolla oleviin hoitopalveluihin, koska huumeiden käyttö on niin vahvasti läsnä nuorten arjessa ja päihdehoidon tarpeen tunnistaminen ristiriitaista. Nuorten päihdepalveluita kehitettiin uudella

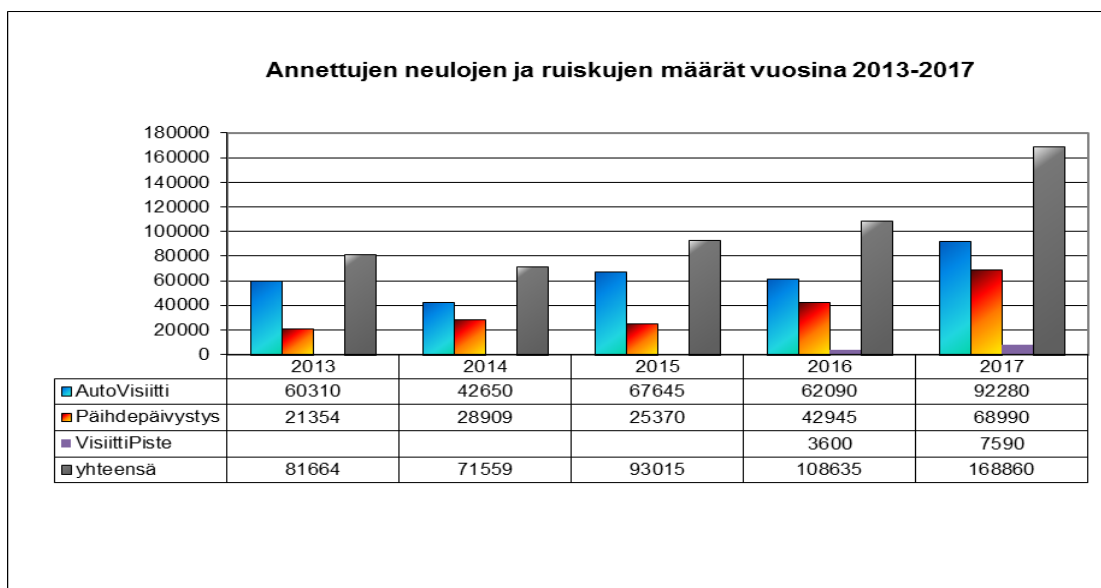
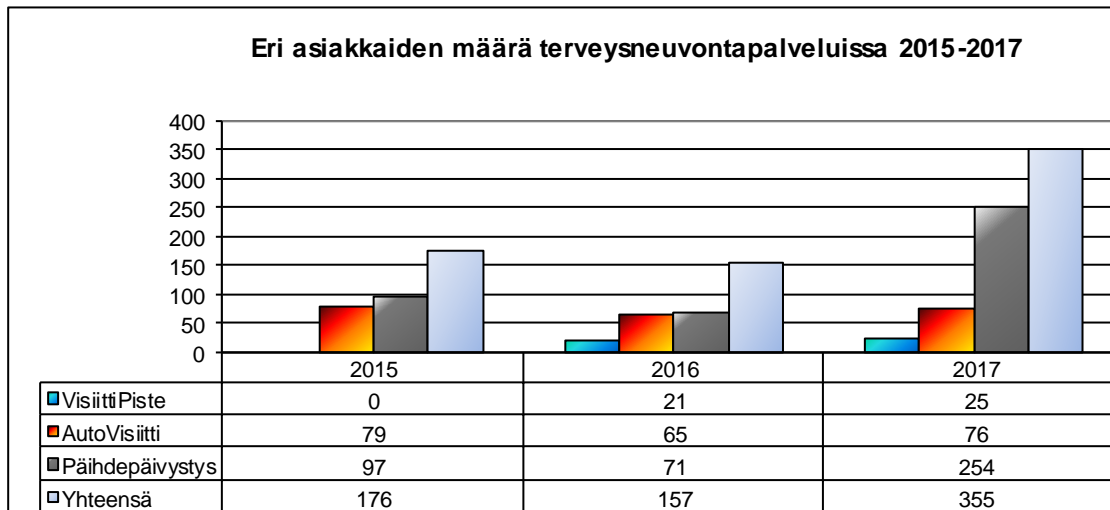
ryhmäkokonaisuudella, jonka sisältö suunniteltiin sellaiseksi, mistä aikaisemmin on nuorilta saatu myönteistä palautetta. Tämänkin ryhmän kanssa ryhmään sitoutuminen osoittautui haasteelliseksi. Siltikin nuorten asiakkaiden osallistuminen oli aktiivista, kun paikalle saapui-
vat. Toivomme, että he saivat ryhmästä myönteisen kokemuksen, joka madaltaa kynnystä hoitoon tuloon jatkossa.

Terveysneuvontatyö on laissa määriteltyä toimintaa jonka perustehtävänä on tarjota huumeidenkäyttöön liittyvää terveysneuvontaa. Terveysneuvontapalvelut on tarkoitettu suonensisäisesti huumeita käyttäville henkilöille sekä heidän läheisilleen. Myös seksityötä tekeville on tarjolla terveysneuvontapalveluita. Anonyymi terveysneuvonta asiointi Kyllön päihdepuhdistuskeskuksessa kolminkertaisti terveysneuvonnan asiakas- ja käyntimäärät päihdepuhdistuksessa vuonna 2017 (taulukot 1-3). VisiittiPiste Tourulassa lopetettiin vähäisen asiakasmäärän takia vuoden kestäneen kokeilun jälkeen. AutoVisiitti toimintaan haettiin onnistuneesti rahoitusta Sosiaali- ja terveysministeriöltä. Tavoitteena on Visiitti - Liikkuva terveysneuvontapalvelu hankkeella 1.10.2018 - 31.12.2019 kehittää anonyymiä terveysneuvontatoimintaa Keski-Suomessa. Hankeidea syntyi terveysneuvontatyöstä ja sen tavoitteista. Se nojaa voimassa olevaan kansalliseen C-hepatiittistrategiaan. Strategian johdannossa mainitaan, että Suomessa on todettu yhteensä lähes 30 000 C-hepatiitti tartuntaa. C-hepatiittistrategian tarkoituksena on tehostaa tartuntojen ennaltaehkäisyä ja luoda suuntaviivat testaus ja hoitokäytäntöjen yhdenmukaistamiseksi koko maassa sekä saattaa tartunnan saaneet kattavasti seurannan ja hoidon piiriin. Strategian pitkän aikavälin tavoitteena on kaikkien C-hepatiitin kantajien hoito maksavaurion asteesta riippumatta uusien tartuntojen rajoittamiseksi.

Terveysneuvonta-asiakkaalla on mahdollisuus terveysneuvontapalveluissa vaihtaa käytetyt ruiskut ja neulat puhtaisiin, testauttaa C-hepatiitti-, hiv-, klamydia-, tippuri- ja kuppavasta-
aineet, saada ilmaisia kondomeja ja liukuvoidetta, puhdistuttaa pieniä haavoja sekä saada tietoa ja ohjausta mm. terveydenhoitoon, tartuntatauteihin ja hoitopaikkoihin liittyvissä asioissa. Lisäksi asiakas saa tarvittaessa rokotesuojan A- ja B- hepatiittia vastaan. Terveysneuvonnan ensisijainen tehtävä on vähentää suonensisäisten huumeiden käyttöön liittyviä terveyshaittoja. Toiminnan konkreettisia hyötyjä ovat hepatiitti- ja Hiv-tartuntojen väheneminen. Visiittihankkeen asiakkailta tutkitaan lisäksi C-hepatiitti ja Hiv pikatestein ja tarvittaessa myös CRP.

Taulukot 1-3. Terveysneuvontakäynnit, asiakkaat sekä vaihdetut ruiskut ja neulat.

Riippuvuustyöryhmä tuotti Jyväskylän työvoimapalveluille yhteistyössä Sovatek-säätiön työvalmennuksen kanssa työelämään valmentavan ryhmän päihteiden käyttäjille. Ryhmän koordinointivastuu oli Riippuvuustyöryhmän työntekijällä.

Vuonna 2015 saadun lahjoituksen turvin rekrytoitu sairaanhoitaja jatkoi Päihdepäivystyksen tiimissä. Lahjoittajan kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti ja uuden sairaanhoitajan resurssin avulla päivystystoimintaa pystyttiin toteuttamaan myös lomakausina. Sairaanhoitajan työnkuvaan kuului päihdepäivystyksessä työskentelyn lisäksi terveysneuvontapalvelu sekä nuorten aikuisten hoidon kehittäminen. Yhden sairaanhoitajan resurssin lisäyksellä olemme pystyneet syksystä 2015 lähtien tarjoamaan nuorille 18–29 -vuotiaille aikuisille ajanvarauksellista vastaanottoa hoidon tarpeen arvioinnin lisäksi sekä omahoitajapalvelua. Lahjoitusraston avulla aloitti toimintavuoden lopulla nuorille aikuisille suunnattu Hyvän mielen ryhmä.

2.1.2. Korvaushoitotyöryhmä

Korvaushoitotyöryhmä toteuttaa kuntoutumissuunnitelmaan perustuvaa STM:n asetuksen 33/2008 mukaista pitkäjänteistä ja tavoitteellista opioidikorvaushoitoa. Korvaushoitotyöryhmä toimii asiantuntijana, kouluttaa, konsultoi ja tiedottaa opioidiriippuvaisten korvaushoitoon liittyvissä kysymyksissä.

Korvaushoitotyöryhmän keskeiset tehtävät ovat korvaushoidon tarpeen arviointi, päätös korvaushoidon aloittamisesta ja opioidiriippuvaisten henkilöiden korvaushoidon toteutus. Toimin-

tavuonna korvaushoitoasiakkaiden prosessit arvioitiin ja kuvattiin. Korvaushoitotyöryhmän haasteina olivat edelleen kasvava asiakasmäärä, uusien asiakkaiden nuori ikä ja vahva sidos huumemaailmaan sekä asunnottomuus ja samanaikaiset mielenterveys- ja päihdeongelmat. Sovatek-säätiön säästötalkoisiin korvaushoitotyöryhmä osallistui muun muassa lisäämällä asiakkaiden kotiannoksia, jolloin pyhä- ja viikonlopputyötä tuli vähemmän. Samalla kuitenkin korvaushoitoasiakkaiden retkahtamisia ja hoidontarpeen lisääntymistä tapahtui enemmän, mikä nosti toimintakuluja.

Hyvän tiimityöskentelyn merkitys korostui korvaushoitotyöryhmän tehtävissä asiakasryhmän haasteellisuuden takia. Tiimityöskentely kehittyi edelleen tiimin ja esimiehen oman arvioinnin perusteella toimintavuoden aikana. Kehityksen taustalla nähtiin Yhteisöhoidon koulutuksen vaikutus sekä työryhmän vahva sitoutuminen tehtäviinsä. Tiimin jäsenistä seitsemäs työntekijä aloitti yhteisöhoidon koulutusprosessin toimintavuonna. Vertaisten työskentelyä ammattilaisten rinnalla lisättiin korvaushoidon eri vaiheissa: koulutustilaisuuksissa, ryhmissä, asiakas- ja verkostotapaamisissa, opiskelijoiden rekrytoinnissa, erilaisissa toiminnan suunnittelu-päivissä. Vertaisena toimiminen lisääntyi ja kokemusasiantuntijat ja vertaiset tulivat enenevästi mukaan toimintaan. Lisääntynyt korvaushoitoasiakkaiden osallisuus on nostanut yleisen ilmapiirin korvaushoidossa positiivisemmaksi. Asiakkaiden vuorovaikutus, tasavertaisuus, osallisuus ja vastuunotto yhteisistä asioista lisääntyivät edelleen toimintavuoden aikana. Asiakkaat ottivat enemmän vastuuta yhteisössä omasta toiminnastaan, toisista asiakkaista sekä yhteisistä asioista. Myös asiakkaiden osallistuminen arjen toimintojen suunnitteluun ja toteutukseen lisääntyi. Asiakkaiden osallisuuden lisääntyminen näkyi työryhmän mukaan työntekijöiden ja asiakkaiden yhteistyön, vuorovaikutuksen sekä työrauhan parantumisena.

Ryhmätoimintoja kehitettiin yhteistyössä asiakkaiden ja Riippuvuustyöryhmän toimintaterapeutin sekä vertaistoimintakeskuksen työntekijän kanssa. Toimintavuonna toteutuneita ryhmiä olivat mm. psykofyysinen hengitysterapiaryhmäryhmä, Naisten ryhmä ja Potkua korvaushoitoon ryhmä sekä vertaisten suunnittelema ja ohjaama Potkua vertaisista –ryhmä.

OK-hanke (Opioidikorvaushoidossa olevien sosiaalisen osallisuuden vahvistamisen ESR-kehittämishanke 2016 - 2019) käynnistyi huhtikuussa 2016. Hankkeen osatoteuttajia ovat A-klinikkasäätiö (Helsinki, Tampere), Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos (THL), Helsingin Diakonissalaitoksen Hoiva Oy, Tukikohta ry, Seurakuntaopisto ja Sovatek-säätiö.

Sovatek-säätiön osahankkeen tavoitteena on:

1. Edistää korvaushoitopotilaiden vertaistoimintaa ja kokemusasiantuntijuutta, koulutusten ja valmennusten avulla siten, että he voisivat toimia ammatillisten työntekijöiden rinnalla mm. ryhmän ohjaajina ja tarjota kokemusasiantuntija vastaanottoa toimintaa. Tavoitteena on lisätä vertaistukeen perustuvia toimintamuotoja ammatillisen hoidon ja kuntoutuksen rinnalla.
2. Lisätä ja kehittää korvaushoitopotilaiden työelämäosallisuutta tarjoamalla mahdollisuuden kuntouttavaan työtoimintaan ja sitä edistävään valmennukseen, oppisopimuskoulutukseen, työkokeiluun sekä palkkatukityöllistymiseen.
3. Parantaa korvaushoitoasiakkaiden toimintakykyä sosiaalisen kuntoutuksen keinoin. Säätiön ammatillisen kuntoutuksen moniammatillinen työryhmä sekä korvaushoitotyöryhmä kehittävät yhdessä työ- ja toimintakyvyn arviointia. Tavoitteena on tehdä kaikille työllistymistä edistävien palvelujen piiriin hakeutuville korvaushoitopotilaille työ- ja toimintakyvyn arviointi ennen työllistymistä edistäviä palveluita. Arvioinnin perusteella voidaan tarjota erilaisia toimintakykyä edistäviä psykososiaalisia palveluja varsinaisen korvaushoidon rinnalla.

Sovatek-säätiön rooli hankkeessa on osatoteuttaja. Säätiön osahanke tuottaa tietoa ja kokemuksia toimintamallista, missä korvaushoitopotilaiden koko prosessi korvaushoidon arviointi-

ja aloitus, hoito- ja kuntoutus, vertaistuki sekä toimintakykyä ja työelämävalmiuksia tukevat palvelut tuotetaan samasta organisaatiosta yhtenä palveluprosessina.

Toimintavuonna hankkeen aloituslomakkeita täyttäneitä hankekehittäjiä oli jo 47, joista 20 - 25 toimi aktiivisesti hankkeessa. Valtakunnallisiin hankekokouksiin osallistui 10 -12 hankekehittäjää Jyväskylästä. Opioidikorvaushoidon verkostopäivillä Sovatek-säätiön hankkeella oli jälleen oma työpaja. Työpajan nimi oli työelämäpolut, jossa 3 hankekehittäjäasiakasta oli mukana suunnittelussa ja toteutuksessa. Verkostopäiville osallistui myös lähes koko korvaushoidon henkilökunta. Jyväskylässä pidettiin valtakunnallinen OK-seminaari, jonka järjestelyvastuu oli Jyväskylän osahankkeella. Järjestelyihin osallistui hankkeen työntekijä sekä 11 hankekehittäjää. Kokemusasiantuntijakoulutuksen suunnittelussa oli mukana 7 hankekehittäjää ja koulutukseen valittiin haastattelun perusteella 8 henkilöä, joista valmistui kuusi kokemusasiantuntijaa. Loppuvuodesta 2017 suunniteltiin vertaisohjaajakoulutusta, joka toteutuu vuonna 2018. Hankekehittäjien kokoukset olivat 2 viikon välein ja osallistujia oli 5 -15 henkilöä. Ok-hankkeen ahkeruusrahalla rahoitettu matalan kynnyksen työtoiminta Lifti tarjoaa kahvia, atk-apua sekä vertaistukea. Lifti kokoontuu korvaushoidon tiloissa lääkkeenjaon aikana kahtena päivänä viikossa ja siihen osallistui päivittäin 20 - 30 korvaushoitoasiakasta. Hanke-työntekijä ja kokemusasiantuntija osallistuivat maakunnalliseen osallisuusfoorumiin. Uuden kokemusasiantuntijakoulutuksen kilpailutus toteutettiin loppuvuodesta. Toimintavuonna aloitettiin korvaushoitoasiakkaiden työ- ja toimintakyvyn arviointiprosessi, jossa kaikkien korvaushoitoasiakkaiden työ- ja toimintakyky arvioidaan. Arviointi havaittiin hyödylliseksi myös asiakkaiden kuntoutumissuunnitelmien tukena.

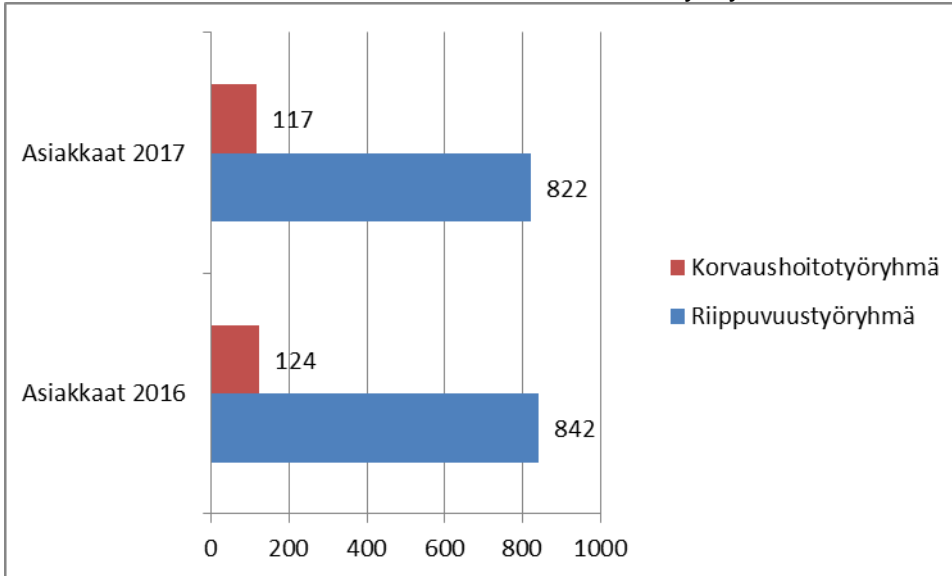
Yhteistyö Jyväskylän ammattikorkeakoulun, JAMK, kanssa oli tiivistä. Kokemusasiantuntijat ja hanketyöntekijä osallistuivat toimintavuoden aikana monesti oppitunneille asiantuntijan roolissa. JAMK tulee myös vastaamaan kokemusasiantuntijakoulutuksesta vuonna 2018, jossa kouluttajina toimivat JAMK:n opettaja sekä kokemusasiantuntija. Opioidihoidon verkostopäivillä 2017 perustettiin Opioidikorvaushoidon edistämisyhdistys Okey, jonka puheenjohtaja ja sihteeri tulevat Jyväskylästä. Yhteistyö Okey:n kanssa yhdistyksen perustamisen jälkeen on ollut runsasta. Okey on korvaushoitoasiakkaiden oma potilasyhdistys, jonka tarkoitus on edistää korvaushoidossa olevien asiaa. Yhdistystä tarvitaan mm. karistamaan tätä hoitomuotoa kohtaa tunnettuja ennakkoluuloja.

2.1.3 Avohoidon tilastoja

Päihdeiden sekakäyttö oli päihdehoitoihin hakeutuneilla asiakkailla edelleen hyvin tavanomaista. Mikäli kuntoutujalla oli myös huumeiden käyttöä, hän kirjautui asiakastietojärjestelmässä huumeasiakkaaksi, vaikka hänellä saattoi samanaikaisesti olla myös alkoholin haitallista käyttöä. Myös osalla opioidiriippuvaisten korvaushoidossa olevista asiakkaista oli ongelmallista alkoholin käyttöä, joillakin jopa vieroitushoitoa vaativaa ongelmakäyttöä. Myös lääkkeiden päihdekäyttö on lisääntynyt huomattavasti viime vuosina.

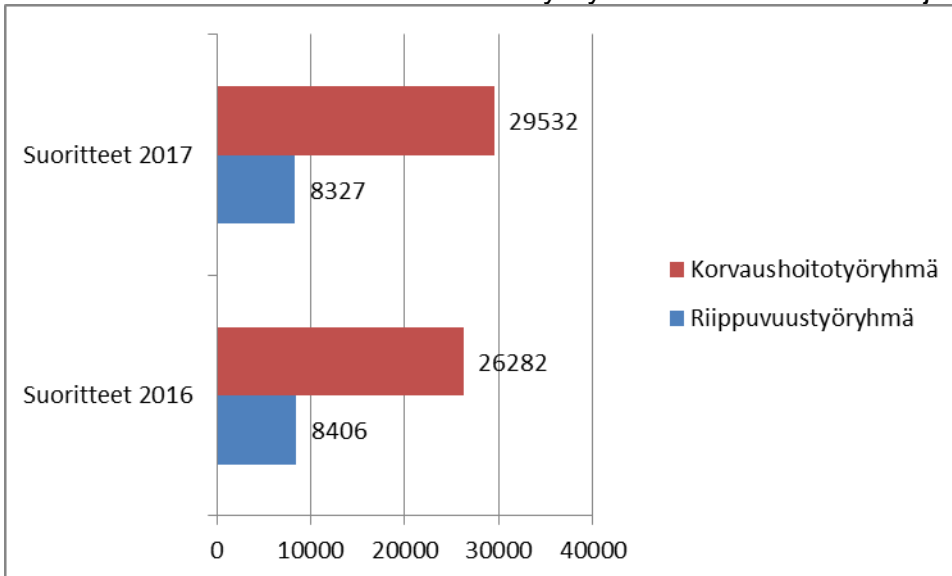
Vuonna 2017 Arviointi- ja kuntoutuspalveluyksikössä oli yhteensä 883 eri asiakasta, joka oli 4 % vähemmän kuin vuonna 2016 (919 eri asiakasta). Riippuvuustyöryhmän asiakkaiden lukumäärä vuonna 2017 oli yhteensä 822 eri asiakasta, joka oli 2,4 % vähemmän kuin vuonna 2016 (842). Korvaushoitotyöryhmän asiakkaiden määrä oli 117 eri asiakasta, joka oli 5,6 % vähemmän kuin vuonna 2017 (124). Korvaushoidossa olevien asiakkaiden määrä laski alkuvuodesta 2017 mutta alkoi taas nousta nopeasti loppuvuodesta ja heitä oli toimintavuoden päättyessä yhteensä 79 (taulukko 4).

Taulukko 4. Avohoidon asiakkaiden lukumäärä työryhmittäin vuosina 2016 ja 2017

Arviointi- ja kuntoutuspalveluyksikön kahden työryhmän suoritelmäärät vaihtelivat selvästi toiminnan luonteesta ja henkilöstöressurssista johtuen (taulukko 5). Vuonna 2017 suoritteita tehtiin Riippuvuustyöryhmässä 8 327, joka oli 0,9 % vähemmän kuin vuonna 2016 (8 406 suoritteita). Riippuvuustyöryhmän käynneistä päivystyksellisiä arviointikäyntejä oli vuonna 2017 2 453, joka oli 21,9 % vähemmän kuin vuonna 2016 (3 141). Korvaushoidossa suoritteita syntyi 29 532, joka oli 12,4 % enemmän kuin vuonna 2016 (26 282). Korvaushoidon suoritelmääriä nosti suuri uusien korvaushoitoasiakkaiden määrä. Korvaushoitoasiakkaiden vaihtuvuus oli myös edelleen suuri. Korvaushoitoasiakkaiden huumaus- tai lääkeaineiden ohikäyttö johti lisääntyneeseen hoidon tarpeeseen.

Taulukko 5. Avohoidon suoritelmäärä työryhmittäin vuosina 2016 ja 2017

2.2. Hoitopalveluyksikkö

Vuonna 2017 hoitopalvelut muodostuivat vieroitusahoito-osastosta sekä huumevieroituksesta. Hoitovuorokausien määrä laski 4,2 % edelliseen vuoteen verrattuna. Osastoilla toteutui yhteensä 4 571 hoitovuorokautta. (taulukko 6). Lastensuojeluasiakkaiden määrä päihdepalveluissa on pysynyt korkealla tasolla. Hoitopalveluissa hoidettujen asiakkaiden jatkohoito toteutuu useimmiten sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalveluissa sekä päihdehuollon erityispalvelujen avo- tai laitospalveluissa. Osastohoitojen jälkeen asiakkaat pystyvät useimmiten

palaamaan itsenäiseen tai tuettuun asumiseen. Suurella osalla on myös pidempikestoisen avo- tai laitosjatkokuntoutuksen tarvetta.

Sovatek - säätiön ja seurakuntaopiston päihdetyön ammattitutkinnon koulutus päättyi syksyllä 2017. Ammattitutkinto painottui kognitiivisen psykoterapian perusteisiin päihdetyössä. Kaksi-vuotiseen koulutukseen osallistui hoitopalveluista viisi sairaanhoitajaa ja yksi hoitaja. Koulutuksen tarkoituksena on kasvattaa osastojen kaksoisdiagnoosi kykyisyyttä. Sisäistä koulutusta lääkehoidosta ja riippuvuudesta jatkettiin vuonna 2017 mm. tietoverkossa tapahtuvalla koulutuksella. Huumevieroitusosastolla sekä vieroitushoito-osastolla henkilöstöllä olivat omat työnohjauksensa. Osastonhoitaja osallistui yksilö työnohjaukseen. Työnohjaus oli tarkoitettu henkilöstölle ammatillisen kehittymisen ja työssä jaksamisen tueksi. Työntekijöiden työssä jaksamista ja harrastustoimintaa tuettiin kulttuuri- ja liikuntaseteleiden avulla.

Vuonna 2017 hoitopalveluissa ei ollut suunniteltuja sulkuaikoja, joten päihdepalvelujen osasto-ohitoja oli saatavilla ympäri vuoden. Tämän mahdollisti vuonna 2015 yksityishenkilöltä saatu lahjoitus lomasijaisten palkkaamiseksi seuraaville vuosille. Hoitopalveluyksikössä työskenteli vuonna 2017 osastonhoitaja, 2 tiimivastaavaa/sh, 11 sairaanhoitajaa, 4 hoitajaa, osa-aikainen sosiaalityöntekijä, osastonlääkäri sekä kaksi osa-aikaista lääkäriä.

2.2.1. Vieroitushoito-osasto

Vieroitushoito-osastolla on kahdeksan hoitopaikkaa. Osastolla tapahtuvien lääke sekä sekäkäyttäjien vieroitusten tarve on lisääntynyt edelleen vuoden 2017 aikana. Vuonna 2017 huume/lääkevieroituksia oli 286 vuorokautta, kun luku oli 259 vuorokautta vuonna 2016. Kasvua huume/lääkevieroituksissa oli 10.4 %.

Osastolla on varattuna alkoholi ja sekäkäyttäjien vieroituksiin kuusi hoitopaikkaa ja kaksi hoitopaikkaa lääke/huumevieroituksiin. Vieroitushoitojen lisäksi osastolla jatkettiin työ- ja toimintakyvyn arviointitutkimuksia yhdessä riippuvuustyöryhmän kanssa. Arviointi- ja tutkimusjakson kesto on 5 – 14 vuorokautta. Akuuttien vieroitusoireiden hoidon lisäksi hoitoon sisältyi tarvittaessa palveluohjaus. Potilailla on ollut myös mahdollisuus osallistua AA-ryhmiin, keskusteluryhmiin sekä akupunktiohoitoihin.

Vieroitushoidon kesto oli vuonna 2017 keskimäärin 5,3 vuorokautta, kun taas vuonna 2016 hoidon kesto oli 4,9 vuorokautta. Hoidon keston pituuden kasvuun vaikutti potilaiden huono vointi sekä huume/lääkevieroitusten kasvu. Vuonna 2017 osastolla toteutui 400 hoitopaksoa ja edellisvuonna 427 jaksoa. Hoitovuorokausia toteutui 2 512 vrk ja edellisvuonna 2513 vrk.

2.2.2. Huumevieroitusosasto

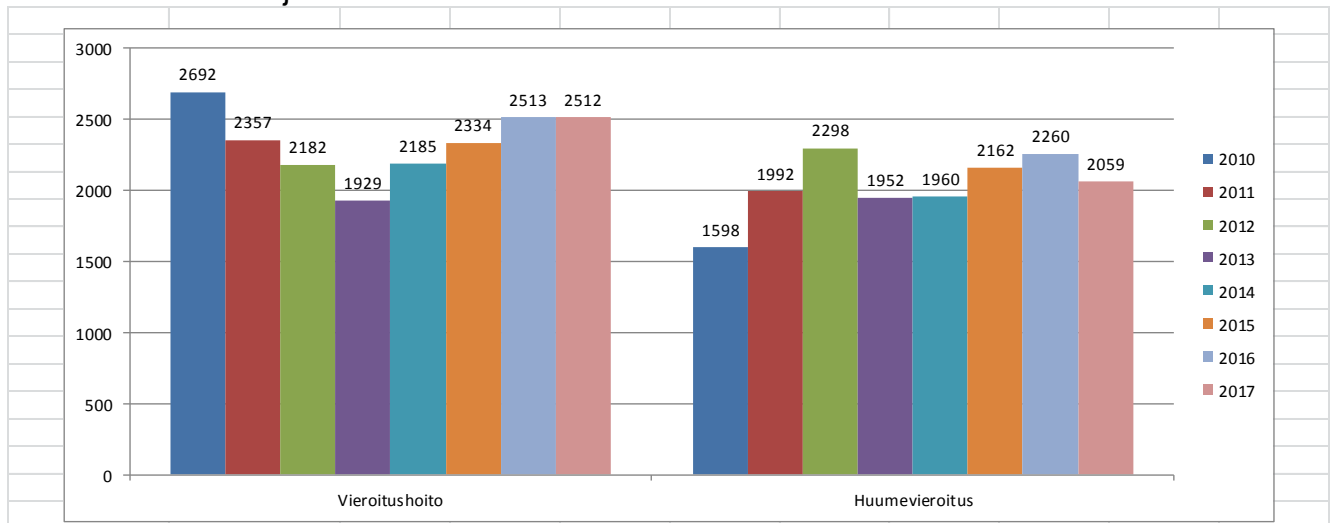
Huumevieroitusosastolla on seitsemän hoitopaikkaa. Osastolle on muodostunut lähes pysyvä jono. Vieroitushoitojen lisäksi osastolla toteutetaan opioidiriippuvaisten korvaus- ja ylläpito-hoidon tarpeen arviointi- ja aloitusjaksoja.

Hoitovuorokausia toteutui 2059 ja edellisvuonna 2260. Hoitovuorokausien määrä laski 8.9%. Hoitopaksoja oli 115 ja edellisvuonna 139. Osastolla oli aikaisemmin yksi hoitopaikka Joensuu-alueelle. Nyt sen käyttö oli vähäistä. Osaston keskimääräinen hoitoaika 2017 oli 16.9 vuorokautta, kun taas 2016 hoitoaika oli 15.3 vrk.

Vuoden 2017 aikana osastolla järjestettiin kaksi korvaushoidon aloituskurssia. Kurssin pituus oli 4-5 viikkoa. Kursseille osallistui kerrallaan 5-6 korvaushoidon aloittajaa. 1-2 paikkaa oli varattuna kiireellistä huumevieroituspaikkaa tarvitsevalle. Korvaushoitokurssien avulla saatiin lyhennettyä korvaushoiton odottavien jonoa ja hoidot saatiin aloitettua hoitotakuun puitteisissa. Huumevieroitusosaston työryhmän lisäksi kurssin sisältöä olivat suunnittelemassa ja osin toteuttamassa korvaushoidon työryhmä. Osallistujien kokemukset kurssimuotoisesta korvaushoidon aloituksesta ovat olleet hyviä. Ryhmissä on korostunut yhteisöllisyys ja tasavertai-

suus. Joskin huumevieroitukseen pyrkivät ovat joutuneet odottamaan osastopaikkaa pitempään ja kurssien aikana jono osastolle on pidentynyt.

Taulukko 6. Osastojen hoitovuorokaudet 2010–2017.

3. Työvalmennus ja moniammatillinen yksilövalmennus

Vuosi 2017 merkitsi suuria muutoksia säätiön työvalmennustoiminnalle. Työllisyyspalvelujen hankinta muuttui siten, että työkokeiluja ei hankittu enää lainkaan ja palkkatukityöllistämisen päivähinta muuttui kuntalisäksi. Kuntalisän myötä korvaus palkkatukityöllistämisestä laski kaksikolmasosaa. Kuntouttavan työtoiminnan palvelut kilpailutettiin keväällä 2017 ja hankintailmoituksen tiedoista pystyttiin ennakoimaan, että hankintojen volyyymi ja rahoitus tulee laskemaan myös vuoden 2018 palvelujen osalta. Työvalmennuksen ostopalvelusopimus jakaantui kahteen osaan, jossa Jyväskylän kaupungin työllisyyspalvelut ostaa kuntouttavan työtoiminnan palvelut ja kaupungin sosiaalipalvelut hankkii sosiaalihuoltolain mukaisen työtoiminnan palvelut. Toiminnallisista ja taloudellisista syistä johtuen työvalmennuksen henkilöstön kanssa käytiin yt- neuvottelut, joiden seurauksena joidenkin työvalmentajien ja yksilövalmentajien työsuhteet päättyivät Sovatek –säätiössä ja osa siirtyi kesän 2017 aikana toisten työnantajien palvelukseen.

Vuoden 2017 aikana työvalmennuksen toimialalla toteutettiin myös mittava toimitiloihin kohdistuva rationalisointi. Työvalmennuksen kaikki toiminnot keskitettiin Sorastajantie 4: n tiloihin ja valmennusyksiköiden toiminnot muokattiin siten, että yksiköiden toiminta pystyttiin organisoimaan saman katon alle. Tämä tarkoitti myös sitä, että osasta toimintoja luovuttiin ja yksiköitä lakkautettiin. Sovatek –säätiö luopui Kankitien toimitiloista ja samalla myös lakkautettiin tiloissa toiminut rakennuskierrätyksen yksikkö EkoRaksa. Samoin luovuttiin Kankitiellä toimineesta verhoomo - kutomo yksiköstä. Keväällä 2017 lakkautettiin myös Korpilahdella toiminut EkoCenter Paatti-kirppis, koska yksikön palveluille ei enää löytynyt rahoittajaa.

Sorastajantielle keskitettiin Kiinteistöhoito, Kierrätyskauppa, Vuokraamo Satumaa, Kirjansitomo, Ompelimo, Kokoonpano-yksikkö, Autokorjaamo, Polkupyöräkorjaamo, Media (graafiset mediapalvelut) sekä siivous ja keittiöpalvelut. Valmennusyksiköissä toteutettava tuotannollinen työ pohjautui pääasiassa yritysten ja julkisen sektorin kanssa tehtyihin alihankinta- ja yhteistyösopimuksiin. Kierrätyskaupan pääasiallinen asiakaskunta muodostui yksityisistä kulluttaja-asiakkaista.

Työvalmennusyksiköiden henkilöstön kokouskäytäntöjä muutettiin ja vanha tiimijako purettiin. Henkilöstökokoukseen kerran viikossa osallistui koko Sorastajantien valmennushenkilöstö.

Sorstajantien henkilöstökokoukset muutettiin esimiesvetoisiksi ja entinen tiimivastaava käytäntö lopetettiin. Monialainen yksilövalmentajien työryhmä kokoontui tämän lisäksi kerran viikossa.

Työvalmennuksessa jatkettiin laaja-alaista, työ- ja toimintakykyä vahvistavaa ja tukevaa kuntouttavaa valmennusta ja entistä laajempaa asiakkaan tilanteen ja toiminnan dokumentointia. Uudet sopimukset sekä kuntouttavan työtoiminnan palveluissa että sosiaalihuoltolain mukaisessa työtoiminnassa vaativat valmentajien työnjaon uudelleen organisoimista, kirjaamiskäytäntöjen tarkentamista sekä työtoiminnan sisältöjen päivittämistä. Toimintaa pyrittiin kehittämään myös niin, että työtoimintaa pystyttäisiin vuonna 2018 tuottamaan määrällisesti enemmän kuin vuonna 2017.

Työvalmennuksen dokumentoinnin ja raportoinnin työkaluna toimii vuonna 2015 käyttöön otettu VAT –järjestelmä. ”Arvion Mekin Ansaitsemme” ESR rahoitteen projektin rahoituksella käyttöön otettu VAT- järjestelmä toimii valmentajien päivittäisen valmennustyön sähköisenä työkaluna sekä työvalmennuksen asiakasrekisterinä. VAT – järjestelmään kirjattiin vuonna 2017 kaikki Sovatek-säätiön asiakkaat perustietoineen. Valmentajat kirjasivat päivittäin järjestelmään valmentautujan työajan, päivittäiset työtehtävät sekä havainnot työtoiminnasta. Lisäksi järjestelmään kirjattiin valmentautujan asiakasprosessiin kuuluvat yksilövalmennukset, verkostopalaverit sekä koostettiin valmennusprosessin väli- ja loppuyhteenvedot. VAT – järjestelmän käyttöä harjoiteltiin edelleen yhdessä koko valmentavaa työtä tekevän henkilöstön kanssa ja järjestelmä toimii myös työvalmennuksen määrällisen ja laadullisen toiminnan raportoinnin ja asiakkaiden arvioinnin pohjana. ”Arvion Mekin Ansaitsemme” projekti jatkui vuoden 2017 ajan ja päättyi helmikuussa 2018.

Työvalmennuksessa toteutui vuonna 2017 yhteensä 30 803 valmennuspäivää (taulukko 7). Valmennuspäivien määrä laski edellisiin vuosiin verrattuna johtuen erityisesti palkkatukityöllistettyjen vähentymisestä sekä sosiaalihuoltolain mukaisten valmentautujien poissaolopäivien määrästä ja kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden määrän jäämisestä alle tavoitteen. Kuntouttavan työtoimintaa tuotettiin 11891 päivää ja sosiaalihuoltolain mukaista palvelua tuotettiin 9304 päivää.

Taulukko 7. Työvalmennuspäivät yhteensä 2015–2017.

	2015	2016	2017
Valmennuspäivät	41 512	38 299	30 803
Palkkatuki			4 487
Oppisopimus			1 873
Sosiaalihuoltol. 27 d ja e			9 304
Työkokeilu			3 248
Kuntouttava työtoiminta			11 891
Yhteensä			30 803

Vuoden 2017 valmentautujamäärän laskuun vaikutti myös se, ettei kuntouttavaan työtoimintaan ohjautunut asiakkaita ostopalvelusopimuksen tavoitteen mukaista määrää. Kuntouttavassa työtoiminnassa oli vuoden aikana 195 eri henkilöä. Asiakasohjauksen tehostamisesta neuvoteltiin useaan kertaan palvelujen tilaajan kanssa ja loppuvuodesta 2017 oli havaittavissa myös kuntouttavatyötoiminnan asiakkaiden määrän kasvua, mutta sopimustavoitteet eivät toteutuneet. Palkkatuella työskenteli kuukausittain keskimäärin 17 eri henkilöä. Sosiaalihuoltolain mukaisessa työtoiminnassa oli keskimäärin 56 henkilöä kuukausittain. Työkokeilussa oli keskimäärin 16 henkilöä kuukaudessa, kuntouttavassa työtoiminnassa keskimäärin 96 henkilöä kuukaudessa ja oppisopimuskoulutuksessa keskimäärin 7,5 henkilöä. Kelan ammatillisen kuntoutuksen palveluissa (mielenterveyskuntoutujien työhönvalmennus ja työhönvalmennus) oli vuonna 2017 3 asiakasta.

Säätiön eri yksiköissä oli työvalmennuspalveluissa vuoden 2017 aikana kuukausittain keskimäärin 190 henkilöä. Toimintavuoden aikana säätiön eri yksiköissä työskenteli yhteensä 418 eri henkilöä.

Vuoden 2017 ostopalvelusopimuksessa jatkettiin sosiaalihuoltolain mukaisen valmennuksen osalta ns. suoriteperusteiseen laskutukseen, jonka seurauksena valmennuksen taloudellinen tulos heikkeni huomattavasti. Palvelujen tilaaja korvasi sosiaalihuoltolain mukaisessa valmennuksessa olevista henkilöistä vain läsnäolopäivät.

Erilaisissa kuntouttavissa ja vahvasti valmentautujan toimintakykyä tukevissa valmennuspalveluissa olevien valmentautujien määrä on kasvanut merkittävästi edellisvuosiin verrattuna. Suurinta kasvu on ollut kuntouttavan työtoiminnan asiakkaissa. Työkokeilijoiden ja palkkatuki työntekijöiden määrä on laskenut huomattavasti aiempiin vuosiin verrattuna.

Vuoden 2018 työvalmennuksen ostopalvelusopimukset hyväksyttiin ja allekirjoitettiin vuoden lopulussa. Kuntouttavan työtoiminnan osalta tilaaja sitoutui sopimuksessa toimittamaan Sovatek –säätiön valmennuspalveluihin 150 asiakasta vuodessa. Käydyn kilpailutuksen tuloksena Jyväskylään oli tulossa uusina palveluntuottajina Honkalampi säätiö Joensuusta ja Nuorten Ystävät ry. Oulusta. Sosiaalihuoltolain mukaisissa työvalmennuspalveluissa sovittiin että vuoden 2017 toteutuneiden palveluiden taso on pohjana aikuissosiaalityön ostamille valmennuspalveluille myös vuoden 2018 aikana.

4. Järjestölähtöinen toiminta

Sovatek-säätiö on vakiinnuttanut paikkaansa toimijana kansalaisyhteiskunnan tukemisessa ja sen asiantuntemusta on käytetty monipuolisesti järjestösektorilla niin toimintojen suunnittelussa ja toteuttamisessa kuin niiden kehittämisessä.

Vapaaehtoistoiminnan ja vertaistuen kehittämiseen suunnatun toiminnan päätavoite on Sovatek-säätiön palvelutoiminnan kautta tavoitettavien asiakasryhmien nivoutuminen yhteiskuntaan ja osallisuuden lisääminen yhteistyössä verkoston ja yhteistyötahojen kanssa sekä vertaistukitoiminnan kasvattaminen. Tämä on määritelty järjestölähtöisen toiminnan ytimeksi.

Tyynelän kehittämiskeskuksen ja Kuopion Seudun päihdepalvelusäätiön kanssa toteutettu kehittämisyhteistyö on jatkunut ja nyt järjestettiin päihdeseminaari viidennen kerran. Tällä kerralla se järjestettiin Kuopion Musiikkikeskuksessa, ensi vuonna vuorossa on jälleen Jyväskylä ja toteutuksessa voidaan hyödyntää yhteistyösopimusta JAMKin kanssa.

Sovatek- säätiö oli mukana valtakunnallisessa mielenterveys- ja päihdetoimijoiden kehittämis-yhteistyössä sekä ehkäisevän päihdetyön verkostoissa. Maakunnan tasolla olemme olleet aktiivisesti mukana yhtenä järjestöjen edustajista maakunta- ja sote- uudistuksen suunnittelussa.

4.1. Nuorten ongelmallisen pelaamisen tunnistaminen ja tukimuotojen kehittäminen - Pelituki

Pelituki hankkeena päättyi 2015. Hankkeen tavoitteena oli kehittää yhdessä lasten ja nuorten sekä heitä kohtaavien aikuisten kanssa lasten ja nuorten arkeen ja kehitykseen sopivaa tukea ongelmalliseen pelaamiseen. Toiminnalle myönnettiin vuosille 2016 – 2018 STEAn kohdennettu toiminta-avustus. Pelituki nimenä säilyi, mutta toiminta laajentui kaiken ikäisiin ja toiminnassa on ollut kolme päätoimista työntekijää.

Pelituen päämääränä on kehittää pelihaittojen ehkäisyä ja hoitoa Keski- ja Itä-Suomessa. Käytännössä Pelituki tuottaa ja välittää tietoa pelaamisesta ja kehittää lähinnä verkostoyhteistyön keinoin tukea ongelmallisen pelaamisen tunnistamiseen ja ehkäisyyn. Olemme tehneet aktiivisesti alueellista ja valtakunnallista yhteistyötä pelihaittatoimijoiden kanssa ja olemme olleet mukana valtakunnallisessa Rahapelihaittojen viestintäverkostossa. Pelituki on tuonut omalta osaltaan esille peliongelmiin hoitoon ja haittoja ehkäisevään työhön osaamista omalta toiminta-alueeltaan valtakunnalliseen keskusteluun ja suunnitteluun. Ulospäin näkyvinä merkkeinä ovat olleet aktiiviset verkkosivut ja facebook- sivut, koulutustapahtumat ja toiminnan ja sen luonteen kautta näkyvyys tiedotusvälineissä.

Toiminta-alueena on edelleen Keski- ja Itä-Suomi ja kohderyhminä ovat sosiaali-, terveys- ja kasvatustalon ammattilaiset, järjestötoimijat sekä pelaajat ja heidän läheisensä. Sovatek toteuttaa Pelitukea yhteistyössä Kehittämiskeskus Tyynelän ja Kuopion kriisikeskuksen kanssa. Toimintavuoden aikana keskusteltiin Pelihaittojen ohella haitallisesta internetin käytöstä ja päädyttiin avustuksessa käyttötarkoituksen laajennukseen, jossa mainittiin haitallinen internetin käyttö. Syksyn 2017 jatkohaussa haettiin lisäresursseja, jonka perusteena olivat haitallinen internetin käyttö ja toiminta-alueen laajeneminen Pohjois-Karjalaan. Tämä laajennus hyväksyttiin rahoittajan taholta ja uuden työntekijän rekrytointi ja toiminnan laajeneminen tapahtuivat keväällä 2018.

Rahoittajalle (STEA) tehdään kohdennetuista toiminta-avustuksista kahden vuoden välein raportti. STEA tekee järjestöille palautteen raporteista. Pelituen TVS- raportissa todetaan, että hankkeella on monipuolisia toimintamuotoja tiedon välitykseen. Toimintaa on kohdennettu eri ryhmille hieman eri toimintatavoin. Kohderyhmää on tavoitettu runsaasti ja toiminnan volyyymi on kasvu-uralla. Raportti on Sovatek-säätiön raporteista rahoittajan mukaan selkein ja informatiivisin. Palautteen mukaisen osaamisen hyödyntämistä järjestölähtöisen toiminnan muissa raporteissa voidaan hyödyntää.

4.2. Huume kuntoutujien vertaistoimintakeskus Asema 78

Aseman kohdennettu toiminta-avustus oli katkolla vuoden 2017 lopussa. Vuosia 2015 - 2016 koskevassa rahoittajan Tuloksellisuus- ja vaikutus selvityksessä Asema sai positiivista palautetta toiminnan kohdentumisesta ja laajuudesta. Siinä todettiin Aseman tavoittaneen kohderyhmää tavoitteisiin nähden hyvin ja toiminnalla on voitu vahvistaa korvaushoidon tuloksellisuutta tukemalla kohderyhmän päihteettömyyttä.

Kehittämiskohteina raportissa esitettiin seurannan terävöittäminen ja selkeyttäminen, yhteistyön laajentaminen selkeästi ulospäin sekä toiminnan monipuolistaminen, jotta toiminta tavoittaisi kävijöitä aiempaa useammin. Rahoittajan taholta todettiin, että ” Erilainen mielekäs tekeminen saattaisi houkutella kohderyhmää useammin paikan päälle ja rytmittää tätä kautta nykyistä useamman arkea ”. Toiminnan monipuolistamista ja ulospäin suuntautumista on toteutettu myös vuonna 2017 ja tämä rahoittajalta saatu palaute tukee Aseman omia tavoitteita.

Toiminnan käynnistämisen vaiheessa ollut tavoite ja tehtävä tarjota korvaushoidossa oleville asiakkaille mahdollisuus viettää aikaa turvallisesti päihteettömässä ympäristössä kodin ulkopuolella on säilynyt. Osana korvaushoidossa oleville tarjottavaa kokonaisuutta Asema 78 on tullut usealle henkilölle tärkeäksi arjen hallintaa tukevaksi paikaksi. Henkilökohtaisten tavoitteiden asettelu nojaa kävijän omaan korvaushoidon kokonaissuunnitelmaan. Asema ei sinällään aseta kävijälle omia tavoitteita, se tukee asiakkaan omia tavoitteita ja päämääriä. Toisille se on antanut mahdollisuuden toimintakykyä edistäviin tehtäviin ja aktiviteetteihin. Vuoden 2017 Asemalla on siirtynyt kaksi kävijää kuntouttavaan työtoimintaan ja lisäksi yksi aiemmin kävijänä ja kuntouttavassa työtoiminnassa ollut henkilö on oppisopimuskoulutuksessa päihdetyön ammattitutkintoon.

Sovatek- säätiön sisällä yhteistyö korvaushoitotyöryhmään, OK- hankkeeseen ja Huumevieroitusosastolle on tiivistynyt tavoitteiden mukaisesti. Hankkeen hakuprosessin yhteydessä esitettiin tavoitteina kohderyhmän osallisuuden lisääntymistä ja huume kuntoutujien integroitumista yhteiskuntaan. Kävijä - ja käyntimäärien lisääntyminen sekä kävijöiden lisääntynyt aktiivisuus omien toimintojen kehittämisessä ovat tästä esimerkkejä. Asema on tukenut asiakkaita kuntouttavaan työtoimintaan ja kokemusasiantuntijakoulutuksiin. Asemalla kävi kertomusvuonna 76 eri henkilöä ja käyntien määrä oli 2650

Asema 78 kohdennettu toiminta-avustus sai jatkoa vuosille 2018 – 2020. Haettuja lisäresursseja ei saatu.

4.3. Nuorten matalankynnyksen palveluiden kehittäminen

Sovatek- säätiön toimintarakenteita on muokattu viimeisten vuosien aikana. Osana tätä prosessia *Sauma- starttipajatoiminta* siirtyi osaksi Työvalmennuksen toimialaa.

Etsivä nuorisotyö on vakiintunut 10-vuoden aikana osaksi Sovatek- säätiön toimintaa. Rahoittajan vuosittain toiminnasta kerättävän raportoinnin yhteydessä olemme antaneet palautteen sen, että toiminnan tehostamisen ja monipuolisuuden kannalta toivottavaa olisi valtion tuen lisääminen toiminnalle, mutta viime vuosina suunta on ollut pieni asteittainen vähentäminen. Tämä tilanteessa, jossa etsivän nuorisotyön merkitystä syrjäytymisen ehkäisyssä on korostettu.

Käytännön arjessa näkyvä ongelma on ollut nuorten osalta vastuun siirtäminen takaisin etsiville nuorisotyöntekijöille. Kun toimijoilla, joihin nuoria ohjataan, ei tahollaan ole riittävästi resursseja, he ohjaavat nuoren takaisin etsivälle. Työn etiikka ei anna mahdollisuutta jättää nuorta yhteydenpidon ulkopuolelle, tällöin mahdollisuudet tavoittaa uusia nuoria, vähenevät.

Etsivän nuorisotyön yhteistyö on Jyväskylässä vahvaa. Nuorisolain mukaista Etsivää nuorisotyötä toteuttavat Jyväskylän kaupungin nuorisopalvelut sekä Sovatek- säätiö. Työntekijöillä on säännöllisiä yhteistyöpalavereita ja kehittämispäiviä, joihin osallistuvat osittain myös esimiehet. Tiedonkulkua on tehostettu myös niin, että Sovatek- säätiön etsivillä nuorisotyöntekijöillä on tunnukset kaupungin etsivien verkossa käyttämään työpöytänsä. Näin käytettävissä on yhteinen tietopohja.

Sovatek- säätiön etsivässä työssä yhteistyö säätiön päihdepalveluiden ja työpajojen, sosiaali-toimen, toisen asteen koulutusorganisaatioiden ja eri asumispalveluiden kanssa on ollut tiivistä. Toinen Etsivistä nuorisotyöntekijöistä tekee pysyvästi yhden työpäivän viikossa Päihdepalvelujen päihdepäivystyksessä ja terveysneuvontapalvelussa. Jatkossa tulemme suuntaamaan yhteistyötä Sovatekin sisällä enemmän myös työvalmennuspalvelujen piiriin. Työvalmennuksessa toimii Sauma- valmennus osana Starttiyksikkö Buustia. Tämä toiminta on tarkoitettu alle 29-vuotiaille.

Henkilöstön osalta toimintavuonna oli vaihtuvuutta. Toimimme kaksi kuukautta yhden etsivän voimin, joulukuusta alkaen toiminnassa on jälleen ollut työpäri.

4.4. Vapaaehtois- ja vertaistukitoiminnan kehittäminen - AK4

Säätiö on saanut kohdennettua toiminta-avustusta järjestölähtöisen vertais- ja vapaaehtois-toiminnan kehittämiseen ja ylläpitämiseen Keski-Suomen ja Pohjois-Karjalan alueella vuosina 2015 - 2017. Toiminnan kohderyhmään ovat kuuluneet Sovatek-säätiön palvelutoiminnan kohderyhmästä erityisesti ne, joilla on suuri riski syrjäytyä myös julkisista palveluista. Kohderyhmiä ovat myös päättäjät, yhteistyöverkosto ja kansalaiset. Toiminnalle myönnettiin jatkorahoitus vuosille 2018 – 2020, tosin haettuja lisäresursseja ei saatu.

Rahoittajan TVS- palautteen mukaan positiivisena nähtiin se, että toiminnalla on TVS- raportin perusteella osallistuttu resursseihin nähden hyvin mittavaan määrään erilaisia kehittämishankkeita ja -foorumeita ja osallistuttu kehittämis- ja suunnittelutyöhön sekä alueellisella että asiakastyön tasolla. Kehittämisen näkökulmasta todettiin, että yhden henkilön resurssit eivät verkostomaisessa työssäkään aivan kaikkeen riitä. Toiminnan tavoitteiden mietintä ja keskittyminen vuositason joihinkin tärkeimmiksi koettuihin tehtäväalueisiin edistää todennäköisesti toiminnan tuloksellisuutta.

Toimintavuonna verkostoituminen, muiden järjestöjen, toimijoiden ja hankkeiden kanssa työskenteleminen on selkeästi lisääntynyt. Sovatek- säätiön sisältä uusien ideoiden hakeminen ja löytyminen on tehostunut. Tärkeitä tuloksia olivat säätiön oman toiminnan sisällä kahden hankkeen, joiden valmisteluun tämän toiminnan puitteissa osallistuttiin, positiiviset rahoituspäätökset. Jo 2017 käynnistyi Liikkuva terveysneuvontapalvelu STM:n hankerahoituksella ja STEA myönsi hankerahoitusta vuosille 2018 – 2020 Mahdollisuus- hankkeelle. Tuo hanke syntyi rahoittajan erityisen heikossa asemassa oleville suunnatun ideahaun kautta. Toiminnan kohderyhmänä ovat heikosti palveluihin sijoittuneet päihdepäivystyksen, terveysneuvontapalvelujen ja etsivän nuorisotyön asiakkaat.

Lisääntynyt vertaistoiminta oman organisaation sisällä on ollut tavoitteiden mukaista. Vertaistoimijoille on tarjottu koulutusta ja muuta tukea sekä toimitiloja. Sovatek- säätiön työvalmennustoiminnassa Jyväskylässä alkoi 2015 – 2016 kehittäjäasiakastoiminta, Kari- ryhmä. Toiminta jatkui hyvin aktiivisena 2017. Käytännön toiminnasta on vastannut STEA:n nuorille suunnatun Paikka auki - ohjelman rahoituksella palkattu henkilö. Kari- ryhmä on mukana valmennettaville järjestettävän toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa, esimerkkeinä luovan toiminnan ryhmä sekä tyky- päivät. Kehittäjäasiakasryhmä on ollut keskeinen tekijä säätiön oman lehden Sorvin suunnittelussa ja toteutuksessa. Lehti ilmestyi vuonna 2017 kaksi kertaa. Kari- ryhmä toteutti myös kesällä katutapahtuman Kävelykadulla sekä yhteistyössä OK- hankkeen kanssa Sovatek- säätiön osaston Tourujoen yö- tapahtumassa syyskuussa.

Pohjois- Karjala jäi vuoden 2017 aikana toiminta-alueena pois. Taustalla oli Sovatek-säätiön päihdepalvelutoimintojen siirtyminen Joensuussa Siun Soten toteutettavaksi. Alueellisesti laajensimme Keski-Suomessa konkreettisesti Saarijärvelle, jossa Visio- säätiön kanssa haimme mahdollisia yhteisiä hankemahdollisuuksia ja jo olemassa olevan järjestölähtöisen toiminnan toteuttamista myös siellä. Näkyvyys tapahtumissa, kuten Tourujoen yö on lisääntynyt. Olemme olleet aktiivisia yhteistyöhankkeiden (kuten Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen Yhdessä ei olla yksin – hyvinvointiyhteistyöhanke ja Keski-Suomen Yhteisöjen Tuen Keski-Suomen vaikuttavat järjestöt) toteutuksessa ja niiden kautta olemme voineet vaikuttaa säätiön AK 4 toiminnan tavoitteiden toteutumista. Järjestövastuujohtaja on toiminut alueellisesti Keski-Suomen järjestöareenassa ja sen työryhmässä.

5. Talous

Sovatek säätiön päättyneen tilikauden taloudenhoitoon vaikutti kolme keskeistä tekijää: päihdepalvelujen sopimusylijäämä, työvalmennuspalvelujen suoriteperusteinen palvelumyynti ja työvalmennustoimialan mittavat rationalisoinnit. Jälkimmäisin tarkoitti kahden edellisvuoden tilinpäätöstoteumiin verrattuna reilun miljoonan euron menoleikkauksia, mitkä olivat valmennuspalvelujen vastaavan suuruisten tuottovähennysten väistämätön seuraus. Lisäksi valmennuspalveluissa siirryttiin toisella vuosipuoliskolla kokonaisuudessaan suoriteperusteiseen sopimusmyyntiin, mikä asetti aivan uudenlaisen haasteen taloudenpidolle. Päihdepalveluissa erityisesti avopalvelujen kasvu merkitsi vajaan 13 % sopimustuottoylitystä. Yhdistettynä muutoin jokseenkin tasapainoiseen taloudenpitoon lopputuloksena oli 118 557 euron ylijäämäinen käyttötalous. Henkilöstövähennysten (ml. Joensuu) seurauksena lomapalkkavarausta tuloutettiin 143 981 euroa, mikä tarkoitti rahoituserät huomioiden 246 985 euron kokonaistulosta

Tehdyt menoleikkaukset kohdistuivat toimihenkilöstöön, palkkatukityöllistettyihin ja toimitiloihin. Toimihenkilöstön irtisanomisten (3), irtisanoutumisten ja työsuhteen päättymisen (8) sekä eläköitymisten (5) lisäksi palkkamenoja vähensi työvalmennuksen toimihenkilöitä, esimiehiä ja osaa hallinnon henkilöstöä koskenut 7-17 % palkanalennus. Lisäksi tukityöllistettyjen määrä väheni edellisvuodesta n. 30 henkilötyövuoden verran. Näillä toimilla palkkamenot vähenivät noin 850 000 euroa. Toimitiloja vähennettiin n. 2000 m² verran. Tilikauden aikana lopetettiin Korpilahden ja Kankitien toimipisteet. Työvalmennuksen kaikki toiminnot keskitettiin Sorastajantien yksikköön. Tehdyillä rationalisoinneilla oli luonnollisesti iso merkitys tilikauden talouteen, mutta kokonaisuudessaan niiden vaikutukset toteutuu vasta kuluvana vuotena.

Toiminnan kokonaisvolyymi väheni edellisvuodesta Joensuun poisjäännin vuoksi kolmanneksen. Jyväskylän yksiköiden tuottoa kertyi 7,2 meur, mikä oli n. 13 % edellisvuotta pienempi. Päihdepalvelujen osuus tuotoista oli 52 % ja työvalmennuksen vajaa 40 %. Hanketuottoa kertyi budjetoidusti 564 000 euroa, mistä neljän STEA-hankkeen osuus oli 317 000 euroa. Hanketuottojen osuus kokonaistuotoista oli 8 %.

Käyttötalouden kannattavuus oli erinomainen siitäkin huolimatta, että käyttöomaisuuden ja pitkävaikutteisten menon tasearvoista tehtiin 134 000 euron arvonalennuspoistot. Tilikauden kokonaistulos nosti myös oman pääoman osuuden 1,5 MEUR taseesta 26 %:iin. Edellistilikauden vastaavat tunnusluvut olivat – 71 000 euroa ja 8 %. Lyhyen aikavälin maksuvalmius koheni myös edellistilikauden päätösajankohdan tasolla. Rahat ja saamiset olivat tilikauden päättyessä 1,4 - kertaiset (1,2) lyhytaikaiseen velkaan nähden. Operatiiviset kassavarat riittivät tilikauden aikana kuitenkin keskimäärin vain noin kolmen viikon menoihin.

Budjettitalouden osalta suurimmat poikkeukset liittyvät mainitun päihdepalvelujen sopimustuottoylityksen lisäksi työvalmennustuottojen (- 13 %), tuotannon liikevaihdon (- 8 %), palkkatuen (-43 %) kertymiin. Tulomenetyksiä kompensoi palkka- ja vuokratuloleikkausten lisäksi muut toimintamenot, mitkä vähenivät edellisvuodesta 290 000 euroa. Tähän vaikutti erityisesti se, että tilikaudella ei juurikaan syntynyt pitkäaikaisia investointimenoja.

Kokonaisuutena arvioiden säätiön toiminnan tulosta ja taloudellista asemaa voi pitää päättyneen tilikauden osalta hyvänä. Tehdyillä säästötoimenpiteillä ja loppuvuoden sopimusjärjestelyjen avulla päädyttiin selkeästi parempaan lopputulokseen kuin mitä vielä syksyllä 2017 ennakoitiin. Talousennustamista vaikeutti erityisesti sopimustuottoihin liittyneet varaukset.

Työvalmennustoimialan menoleikkaukset vaikuttavat täysimääräisesti kuluvana vuotena. Aikaansaaduilla vajaan 1,8 meur leikkauksilla ei pidä kuitenkaan elämöidä. Kehuskeluun ei ole varaa kun niiden seurauksena kuluvana vuonna työtä ja toimeentuloa kyetään tarjoamaan n. 60 henkilötyövuotta vähemmän verrattuna kahden vuoden takaiseen tasoon. Se on valitetta-

vaa etenkin kun se kohdistuu ihmisiin, joiden työnsaanti mahdollisuudet on muutoinkin heikommat. Mutta epäilemättä Sovatekin kaikella muulla työllä voidaan tätä hyvinvointimenetystä kompensoida. Ja positiivisesti ajatellen on uskottavaa, että orastava talouskasvu, edessä olevat rakennemuutokset ja yhteisten resurssien allokointipäätökset edelleen tukevat tätä työtä. Ja erityisesti edesauttavat niiden kohteena olevia ihmisiä. Toivottavasti tämä toteutuu myös tehtyjen sopeutustoimien myötä.

TULOSLASKELMA	2017	2016	2015	2014	2013
VARSAISEN TOIMINNAN TUOTOT	7 106 418	10 792 096	10 746 697	10 546 045	10 527 124
VARSAISEN TOIMINNAN KULUT					
HENKILÖSTÖKULUT	-4 909 304	-7 723 187	-7 450 151	-7 558 297	-7 741 415
TOIMITILAVUOKRAT	-867 800	-1 171 648	-1 126 752	-1 114 542	-1 148 096
MUUT KULUT	-1 009 871	-1 954 744	-1 870 951	-1 768 660	-1 540 717
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-6 786 975	-10 849 579	-10 447 854	-10 441 499	-10 430 228
POISTOT	-200 884	-118 796	-79 374	-68 431	-30 823
KÄYTTÖTALouden JÄÄMÄ	118 559	-176 280	219 469	36 115	66 073
RAHOITUS- JA SATUNNAISERÄT	-15 554	-13 936	-7 961	-14 753	-11 998
VARAUSTEN MUUTOS	143 981	118 520	-108 504	-17 094	-69 904
TUOTTOJÄÄMÄ	246 986	-71 696	103 004	4 267	-15 829